

XIX EDYCJA OLIMPIADY ZNAJOMOŚCI AFRYKI
TEST FINAŁOWY

1. Trapiści przybyli do Wikariatu Apostolskiego Przylądka Wschodniego, ze stolicą w Port Elizabeth, z: a) Galicji; **b) Bośni**; c) Niemiec.
2. Szukając współpracowników do pracy misyjnej o. Franz Pfanner opat trapistów z południowej Afryki dotarł: **a) na Śląsk; b) Pomorze i Wielkopolskę**; c) Mazowsze.
3. Pierwszy kandydat z Polski przybył do pracy misyjnej jeszcze do klasztoru trapistów w Dunbrody 24 stycznia 1882 r. Był to: a) **Anzelm Skotnik**; b) Hjacent Salomon; c) Rustyk Hajduka.
4. O. Maurus Józef Kalus, który pracował w Mariannahill w latach 1898-1946, był: **a) wybitnym lingwistą**; b) drugim z kolei opatem; c) założycielem misji *Centocow* (Częstochowa).
5. W 1898 r. do Afryki Południowej przybył pierwszy polski oblat: **a) brat Józef Cyrys**; b) o. Teofil Nandzik; c) brat Józef Otrzonsek.
6. W 2009 r. papież Benedykt XVI mianował ks. Adama Musiałka biskupem diecezji: a) Gariep; **b) De Aar**; c) Aliwal North.
7. W latach 1990-2008 w misji Kuruman pracowało 10 polskich: a) sercanów; b) **księży fideidonistów**; c) chrystusowców.
8. W 1991 r. *Centocow Mission* w Creighton koło Mariannahill objęli trzej polscy: **a) paulini**; b) sercanie; c) chrystusowcy.
9. Według Zygmunta Komorowskiego obszar tzw. Środkowego Sudanu obejmuje: a) **północno-wschodnie krańce dzisiejszej Nigerii, środkowy i północny Kamerun, południowy Czad, Republikę Środkowej Afryki oraz skrawki Sudanu, Zairu i Ugandy**; b) dzisiejszą północną część Sudanu Południowego; c) teren od El Obeid w Sudanie po północną część współczesnej Etiopii.
10. Według Antoniego Kurka nazwy *Kirdi* i *Kado* oznaczają: **a) to samo - „poganina” lub „niewiernego”**; b) pierwsza oznacza „poganina”, druga „niewolnika”; c) pierwsza oznacza „poganina”, druga „czarnego muzułmanina”.
11. *Tuja, Kuli, Tszok* to: a) wodzowie Kirdi; **b) istoty niewidzialne (duchy) u Kirdi**; c) „ogień”, „woda” i „ziemia” w większości języków paleonigrosudańskich.
12. Według mitu kosmogonicznego Fali pierwszy człowiek: **a) stał się szybko pierwszym kowalem, a zarazem złodziejem**; b) był pasterzem; c) był wróżbitą i lekarzem.
13. Azande, Bazande albo Zande, zwani też Niam Niam i Bazenda, są wielkim ludem rozprzestrzenionym na terenach dzisiejszej: **a) Demokratycznej Republiki Konga; b) Republiki Środkowej Afryki (Środkowoafrykańskiej)**; c) Sudanu.

14. Według Zygmunta Komorowskiego zachodni odłam Azande nosi nazwę, od dominującego tam rodu: **a) Abandża (Bandża); b) Awungara (Awungura, Wungura); c) Bakunda.**
15. Państwa Azande nieustannie zmieniały się i mnożyły gdyż: **a) władza w nich była dziedziczna, ale po zmarłym wodzu dziedziczył ją ten z synów, który pokonał swoich konkurentów; b) pokonani pretendenci do tronu - bracia, a czasem i inni krewni - emigrowali i często usiłowali zakładać nowe organizmy państwowe na nowych terenach; c) posiadali oni złożony system dziedziczenia ziemi.**
16. Mężczyźni Azande z rodów wodzowskich praktykują: **a) egzogamię; b) endogamię; c) poliginię.**
17. W życiu społecznym Azande ważną funkcję pełnią, więc kwalifikowani znachorzy i zaklinacze obu płci. Pomagają oni: **a) w zwalczaniu czarów; b) odprawianiu obrzędów zapewniających urodzaj i płodność; c) produkcji lekarstw i wróżeniu.**
18. Państwa Azande: **a) często wojowały między sobą; b) w obliczu wrogów zewnętrznych sprzymierzały się i tworzyły rozmaite federacje; c) były zarządzane przez Naczelnego Władcę z Avungara.**
19. Mangbetu: **a) ściśle przestrzegają egzogamii rodowej; b) zawierają z reguły małżeństwa poligeniczne; c) praktykują sororat.**
20. Mangbetu niegdyś praktykowali: **a) okupywania krwią ludzką (niewolnika) pierwszej sukni dorastających dziewcząt; b) deformowanie przez kobiety (dla ozdoby) przednie zęby, rozsuwając siekacze; c) wycinanie przez mężczyzn dna małżowiny usznej.**
21. Mangbetu są klasycznym przykładem migracji ukierunkowanej w Afryce: **a) najczęściej z północy na południe; b) w ostatnich stuleciach i w tej strefie, z zachodu na wschód; c) autochtonów leśnych.**
22. U Dinka hodowlą bydła trudnią się: **a) wyłącznie mężczyźni; b) rody wodzowskie; c) całe rodziny.**
23. U Dinka: **a) kobietom nie wolno nawet doić krów; b) mężczyznom zaś nie przystoi praca rolna; c) nieinicjowani nie mogą zbliżyć się do bydła.**
24. U Dinka wodzowie rodów: **a) są z reguły przywódcami stad bydła (*ban wut* lub *wut ghok*); b) czuwają nad kultem przodków; c) mają prawo do związków endogamicznych.**
25. Na Kalahari: **a) pora deszczowa trwa zaledwie od jednego do czterech miesięcy w roku; b) nie ma wcale opadów deszczu; c) deszcz spada raz na kilka lat.**

26. Mossi z Burkina Faso uważali zawód kowala za: a) **nieczysty**; b) prestiżowy; c) **związany z praktykami magicznymi**.
27. Misjonarz protestancki Robert Moffat – teść słynnego lekarza i odkrywcy Dawida Livingstone'a – działał na terenie: a) **Botswany**; b) Mozambiku; c) Tanzanii.
28. Kto jest twórcą filozofii politycznej zwanej zairskim autentyzmem: a) **Mobutu Sese Seko**; b) Patrice Lumumba; c) Joseph Kasa – Vubu.
29. Tradycyjne religie afrykańskie cechuje m.in. a) skłonność do kontemplacji; b) rozwinięty system życia monastycznego; c) instytucja „Świętych Dziewic”.
30. W Afryce Zachodniej rozpowszechnione jest „święto pochryznu” (ignamu, jamsu). Jest to: a) tradycyjna uprawa zbożowa; b) **roślina bulwiasta o smaku podobnym do ziemniaka**; c) owoc baobabu.
31. Święci papieży z pierwszych wieków chrześcijaństwa pochodzący z Afryki to: a) **Wiktor I**; b) **Melchides**; c) **Gelazy I**.
32. Imperium Samoriego Ture (1830-1900) zostało powołane do życia przez: a) **Mandingów**; b) Fulanów (Fulbe); c) Hausa.
33. Kinjikitile był: a) **przywódcą ruchu powstańczego Maji-Maji w Afryce Wschodniej**; b) wielkim kapłanem Azande; c) królem Burundi, który utorował drogę chrześcijaństwu
34. Bractwo Murydów wyłoniło się ze starej muzułmańskiej konfraterni Kadirija. Jego twórcą jest: a) **Amadu Bamba**; b) Ndiadian Ndiaja; c) Bobo Dziulaisso.
35. Historia Hausa pełna jest burzliwych wydarzeń. Pierwsze historycznie stwierdzone państwo tego ludu – państwo-miasto Dauru – powstało w wieku: a) **X**; b) XIII; c) XV.
36. Kościół Chibarirwe, tolerujący w znacznym stopniu kult przodków, rozwinął się wśród: a) **Szonów**; b) Dinka; c) Kikuju.
37. Monomotapa (Matope), które powstało być może między X a XIII wiekiem, a na pewno istniało w wieku XV, było położone: a) na wschód od Jeziora Czad; b) u ujścia Nigru; c) **na terenie dzisiejszego Zimbabwe**.
38. Według Johna Mbitiego linearna koncepcja czasu, właściwa myśli zachodniej, z nieokreśloną przeszłością, teraźniejszością i nieograniczoną przyszłością jest: a) także charakterystyczna dla Czarnej Afryki; b) **obca myśleniu afrykańskiemu**; c) charakterystyczna tylko dla ludów Bantu.
39. Siedziby Sara znajdują się: a) **w dorzeczach Szari i Logone**; b) w górach Mandara; c) na Progu Azande.
40. Apogeum potęgi historycznego Mali przypada na wiek: a) VIII-IX; b) **XIII-XIV**; c) XVI-XVII.

41. Termin „ordalia” oznacza: a) **metodę przekonywania się o winie podejrzanego za pomocą różnych prób**; b) tańce inicjacyjne u Jorubów; c) spotkania tajemnego stowarzyszenia u Bambara.
42. Pierwsi zwolennicy Muhammad (Mahometa), prześladowani w Mekce przez Kurajszytów, skierowali się ok. 615 do Afryki. Były to tereny dzisiaj należące do: a) **Etiopii**; b) Egiptu; c) Libii.
43. W ciągu kilkudziesięciu lat ery kolonialnej islam w Czarnej Afryce: a) **poczynił większe postępy niż w całym poprzedzającym tę erę tysiącleciu**; b) został skutecznie zahamowany przez Państwa kolonialne; c) rozwinął się tylko w kulturach zarabizowanych.
44. Wielki ród Abandża (Bandża) to część grupy etnicznej: a) **Azande (Bazande)**; b) Masajów; c) Kikuju.
45. Do Nilotów zalicza się m.in.: a) **Dinka**; b) **Szylluków**; c) Azande.
46. Baramendana, twórca nowej dynastii i założyciel podwalin imperium Mali, nawrócił się na islam w: a) **XI w.**; b) VIII w.; c) XV w.
47. Powstały w pierwszych latach XIX wieku kalifat fulański ze stolicą w Sokoto był utworzony przez: a) **Szajcha Usmana dan Fodio**; b) Seku Amadu Sise; c) Al-Hadżdż Umara Talia.
48. Definityjna poliandria w Czarnej Afryce: a) **nie występuje**; b) praktykują ją tylko niektórzy Niloci; c) jest znana w Suazi.
49. W sororacie mężczyzna poślubiał: a) **kilka siostr naraz**; b) **wszystkie siostry swojej pierwszej żony**; c) **jedną siostrę po drugiej**.
50. Joseph Ki-Zerbo był: a) **znanym historykiem z Burkina Faso**; b) religioznawcą kenijskim; c) przywódcą politycznym z Tanzanii.